

Fuengirolas historia

Man kan inte med behållning ge sig i kast med stadens historia utan att se hela bakgrunden till denna förträffliga plats i skuggan av det närbelägna Malaga – bara tre timmars segling bort.

Mänskliga spår – kanske 20.000 år gamla – i form av väggmålningar finns att beskåda i Pileta-grottan vid Ronda. Under istiden var klimatet förstas mycket annorlunda jämfört med idag. Man hade kommit vandrande från öster i vågor och levde som jägare och samlare. Redskapen var av sten som överallt annars.

Iberisk bronsskulptur från ca 600 f Kr

Med fenicierna som började besegla Medelhavet för 3.000 år sedan mötte den tidens iberer ny kultur och nya idéer. I Fuengirola finns arkeologiska fynd som visar på handel och sjöfart bedriven av fenicier. De härstammade från Libyen och behärskade handeln i hela Medelhavet under årtusendet före vår tideräkning. Man sökte handelsvaror att skeppa runt och i bergen på Solkusten fanns malmer som var begärliga på många håll. Iberer, kelter och turdetanier (tartessaner) – många folkslag var det som här blandades med fenicierna. Det finns lämningar efter tartessaner i Mijas. Arkeologen Martín Ruiz berättar att det man funnit ett speciellt iberiskt skriftspråk som användes i trakten omkring år 100 f Kr. Kanske hade dom sett romarnas bokstäver och skapat ett eget alfabet ungefär som germanernas runor? Det forniberiska språket var liksom etruskiskan i nuvarande Italien och dagens baskiska i norra Spanien inte något indoeuropeiskt språk.

Bosättningen Suel

Floden, som idag heter Rio Fuengirola, avvattnar ett stort område och erbjöd en skyddad hamn norr om den kulle där dagens fästning, Castillo Sohail, syns vida omkring. Efter

feniciernas nedgång fortsatte grekerna handeln, men det var romarna som satte prägel på platsen genom att etablera staden Suel (ett iberiskt namn) – i provinsen som man då kallade Baetica (efter floden Beatis - dagens Guadalquivir). Huvudort och slutmål för den långa via Augusta från Rom som passerade Suel var Gades – dagens Cadiz. Den romerska orten omnämns som en municipium år 53. Det finns frilagda lämningar efter Suel sydväst om Castillo Sohail och man räknar att orten blomstrade under romarna ända fram till ca år 400 som handels- och sjöfartsplats för inte bara malmerna utan även säd, konserverad fisk (garum), vin, olivolja och marmor från brotten i Mijas.

Fenicier i flitig handel

Rio Fuengirola var under stenåldern en djup havsvik och har under seklerna slammats igen och effektivt dolt allt som kan ha att göra med hamnanläggningar från fenicisk tid och framåt under djupa lager av sand och slam. Det har alltså inte hittats några sådana lämningar i flodområdet. Ännu!

Vandaler

Den första vågen av germanska folkstammar att invadera Iberiska halvön var vandalerna som med början år 409 tog sig ända till Andalusien. En angenäm teori är att det är vandalerna som givit namn åt området – al-Andalus – ett namn som araberna senare använde. Man skaffade en flotta och fortsatte sina plundringar på den afrikanska sidan, där de under kung Geiserik grundade ett rike som sträckte sig till om nuv Karthago och Libyen.

Visigoter

Vandalerna trängdes undan av fler germaner – visigoterna på 400-500 talen, men det finns inga direkta spår efter dem i Fuengirola. Möjligen har marmorbroten i Mijas strax norr om Fuengirola utvecklats av visigoterna, men deras huvudort i regionen var Cordoba, där grunden till en kristen kyrka som de byggde fortfarande finns att beskåda inom det stora moskékomplexet – Mezquita. I Marbella finns resterna av en imponerade visigotisk basilika.

Ett kuriosum om visigoterna, de stridbara germanerna från nuvarande Polen som ibland samverkade med romarna som legosoldater, men ibland slog sig fria från dem är att de givit upphov till namnet Katalonien – den mäktiga autonoma regionen i nordöstra Spanien med Barcelona. 416 kom de visigotiska riddarna hit från Italien och slog sig ned i trakten av nuvarande Barcelona där de upprättade en stark statsbildning; "Gotalania", vilket enligt många forskare blivit omvandlat till dagen mäktiga Katalonien. Där talar man som bekant ett särskilt språk – katalanska – som troligen är mer influerat av visigoternas tungomål än spanskan för övrigt.

Även andra under visigotisk tid gjorde anspråk på Costa del Sol. Östrom – Bysantiska riket – hade övertagit kontrollen av stora delar i Medelhavet omkring 550 och det dröjde till i början av 600-talet innan den visigotiske kungen Sisebut kunde återta kontrollen av Andalusien.

Morerna

Den följande invasionsvågen kom från söder. Kulturen som startats av Mohammed på 500-talet hade utvecklats och spritt sig åt norr och väst. År 711 tog man sig över Gibraltar sund och erövrade utan särskild ansträngning stora delar Iberiska halvön. Det södra området var al-Andalus – Andalusien!

Den gren av muslimer som tog sig in i Spanien tillhörde ätten Umayyad. De var ganska sekulära och generösa mot andra religioner – judar och kristna fick verka som förut, liksom gamla visigotiska borgsherrar, bara de betalade skatt. Det sägs att emir Abd al-Rahman I år 785 **köpte ut** kyrkan i Cordoba som visigoterna hade byggt, för att få plats med den enorma moskén som han sedan byggde. Konst och vetenskap utvecklades och med Cordoba som huvudort utropades ett eget kalifat skilt från Abbasiderna i Bagdad. Livsfilosofin lärde att det mest eftersträvansvärda var

Välden i Andalusien

350.000 - 30.000 f Kr,

Neanderthalare

19.000 f Kr, istiden kulminerar

Från 17.000 f Kr, stenåldersjägare (grottmålningar)

3.000 - 600 f Kr, Iberer

900 - 535 f Kr, Turdetaner (Kelter)

1200 - 400 f Kr, Fenicier

800 - 700 f Kr, Greker

575 - 206 f Kr, Karthager

195 f Kr - 395 e Kr, Romare

409 - 429, Vandaler

429 - 711, Visigoter

(550 - 612, Bysantiner)

711 - 1031, Umayyaderna

1042 - 1212 Fundamentalister

1214 - 1485, Nasrider i Granada

1485, Ferdinand och Isabella av

Kastilien – konungariket Spanien

1931 - 1936, Demokratisk republik

1936 - 1975, Fascistisk stat under

Franco

1975, Monarki under ätten Bourbon

harmoni mellan konst, vetenskap och religion. Värt att tänka på i dessa dagar, då ingen längre verkar komma ihåg det.

För oss svenskar finns en omistlig koppling till Cordoba, uppströms den stora floden Guadalquivir. Floden var segelbar ända hit på den tiden. Det var hit som Frans G Bengtssons vikingagestalt Röde Orm fördes som fånge i slutet på 900-talet. Här fick han sedermera tjäna som livvakt åt kalifens ståthållare al-Mansur innan han rymde med ett värdefullt föremål. En makalös äventyrsberättelse!

Men dessförinnan hade araberna etablerat sig i Suel (Fuengirola) och för att befästa sin ställning mot pirater så förstärkte man fästningen på kullen och ändrade namnet på platsen till Suhail. Fortet var dock inte tillräckligt starkt mot andra sjöfarare, för år 858 plundrades staden av vikingar och invånarna fick fly upp till byn Mijas för att få skydd.

Det var inte så lugnt och fint i det arabiska riket ens dåförtiden. Många stormän var det som bråkade med varandra och en särskild skall nämnas; Umar ibn Hafsun. Han gjorde på 880-talet uppror mot umayyadiska dynastin av kalifer i Cordoba och lät även kristna sig. Han började bygga basilikor och tog hjälp av kristna biskopar att ta in skatt.

Det dröjde till 930-talet då kalifen i Cordoba, Abd al-Rahman III, besegrade Hafsuns koalition och fortsatte kontrollen över hela kalifatet som då omfattade 70% av Iberiska halvön, Balearerna och Marocko. Rahman lät rekonstruera fästningen i Fuengirola och etablera en bosättning.

Marmorbrotten i Mijas har använts i tusentals år

Muslimska fundamentalister – Granada

År 1031 var det definitivt slut med kalifatet i Cordoba. Det stora riket splittrades i små emirat. Abbadider och senare de hårdföra fundamentalistiska Almoraviderna från norra Afrika tog över. De följdes av de ännu grymmare Almohaderna, vilket visar att detta med IS och Boko haram inte är nya påfund inom extrem islamism. Fuengirola kom sedermera att hamna under staden Granada (en av många "taifas"), 100 km fågelvägen åt nordväst. Där etablerades som bekant på 1250-talet emiratet Granada med det vackra Alhambra av Nasrid-dynastin. Granada var det sista av de moriska fästena i Spanien som höll stånd mot kristenheten, då den kristna "Reconquistan" körde iväg morerna.

En ny tid av förfall följde efter moreernas uttåg 1485. Kungaparet styrde inkquisitionen och förföljde alla minoriteter; judar, zigenare och givetvis muslimer jagades undan. I Fuengirola dröjde det till 1700-talet innan borgen återuppbyggdes för att bekämpa smugglare som plågade kustbefolkningen, och för att kunna utnyttja hamnen i kuststraden mot Gibraltar.

Fuengirola

Det finns två teorier om det nya namnets uppkomst. Den ena härrör från ett fartyg ”Girona” från Genua, som ofta anlöpte bukten. Den andra teorin kommer från historikern Alfonso de Palencia (1423-92) som hävdade att en källa sprang upp intill fästningens mur då denna förstördes 1485, vilken fick namnet Font-Jirola. Till minne av moreernas kapitulation firas den 7 augusti San Gaetanos dag (Cajetanus/Cayetano), som är Fuengirolas skyddshelgon. Namnet Les Boliches anses komma från småfiskare som med små båtar och finmaskiga nät fångade fiskyngel av ansjovis som såldes otillåtet. De rodde ut med noten (vaden) i en ring och halade hem den på stranden. Befolkningen som flyttade in från norr efter moreerna förde med sig ett nytt sätt att odla på sluttningarna – i terrasser.

I skydd av den nyuppförda fästningen på 1730-talet, när hotet från turkiska och marockanska pirater hade försvunnit, började Fuengirola att utvecklas; ett värdshus öppnade nära stranden, som erbjöd logi för resenärer, åsnedrivare och sjömän. Några hyddor uppfördes i närheten, och fiskare etablerade sig i en liten by.

1810

Det är en ödets slump att detta år förenar Sverige och Fuengirola. Napoleonkrigen pågår för fullt och Sverige tvingas just detta år att förklara krig mot sin handelspartner England. Vår nye tronföljare Jean Baptiste Bernadotte anländer till Helsingborg och den gamla fästningen i Fuengirola får tillfälle att utkämpa ett bittert slag i konflikterna med Napoleon.

*Borgen och Rio Fuengirola
i början av 1900-talet.
På feniciernas tid var
floden en djup havsvik.*

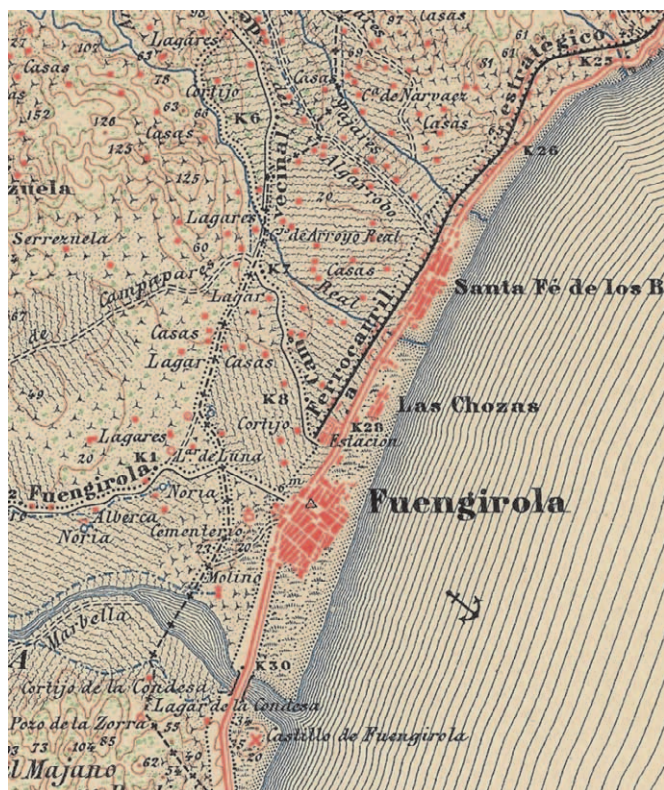
I kampen för världsherravälde hade Spanien troget hållit sig Napoleon och litat på hans förmåga. Men med början 1808 hade Spanien och Portugal vänt sig mot Napoleons arméer för att bilda självständiga stater understödda av Napoleons huvudfiende England. Fästningen i Fuengirola hölls 1819 av bara 150 fransktrogna soldater från Warszawa, eftersom Polen var i förbund med Napoleon. Den engelske befälhavaren lord Blayney anföll Fuengirola från

Gibraltar med 800 brittisk-spanska soldater. Men den 15 oktober besegrade polackerna i gamla Castillo Suhail lord Blayne, vilken även råkade ut för nesan att bli tillfångatagen.

I Göteborgs skärgård rådde under precis samma tid en ytterst febril verksamhet med en för alla parter lönsam handel i strid mot Napoleons kontinentalblockad. Men det är en helt annan historia.

1841 blev Fuengirola administrativt fristående från storkommunen Mijas, med dess huvudort Mijas Pueblo, 428 möh. Invånarna nere vid stranden ägnade sig då huvudsakligen åt fiske, jordbruk och handel med fartyg som ankrade i viken och i floden. I över ett århundrade, förblev fiske och jordbruk de viktigaste verksamheterna i Fuengirola.

Malaga utvecklades till den stora centralorten på Costa del Sol med sin hamn och flera försök gjordes under slutet av 1800-talet att knyta ihop sydkusten med en järnväg fram till Gibraltar och Algeciras. Dock blev inte järnvägen, som togs i bruk 1916, byggd längre än till Fuengirola. Stationsbyggnaden finns kvar och är idag turistbyrå sedan den sista delen av järnvägen grävdes ned under staden 1975 i samband med modernisering och elektrifiering. Diskussioner pågår fortfarande för att bygga vidare järnvägen västerut, men kostnaderna har bedömts för höga.

Fuengirola och Los Boliches 1917. Riktmarke är järnvägsstationen som nyligen tagits i bruk. Huvudvägen följer den gamla gatan som idag har namn efter kända personer (nobelpristagaren Ramon y Cajal och grevarna av San Isidro). Kilometrarna räknas här från Malaga. En begravningsplats och en väderkvarn är utlagda. Vägbron över floden har en mer havsnära sträckning än idag.

1953 blev Fuengirola en helt självständig kommun. General Franco (statschef 1939-75) initierade utvecklingen av kusternas stora dragningskraft för turister och som inkomstkälla. Till Francos egenheter hörde att han ville ena allt och alla till samma språk och vanor, vilket fortfarande sliter spanjorerna sinsemellan. Bilvägar byggdes rakt igenom byar och ingen hänsyn togs till andra trafikslag. Ett av de värsta exemplen är Sitio de Calahonda som ligger 12 km väster om Fuengirola. Kuriöst nog påstås det att Franco själv hade en sommarvilla intill campingen i Calahonda. Riksväg 340 med sina 1.250 km löper liksom den gamla via Augusta från Cadiz till Barcelona – Spaniens längsta väg. Avfarterna är numrerade med kilometertalet med början i Cadiz. Fuengirola ligger vid 210 km.

Franco och visigoterna

Ett bisarrt kuriosum från början av 1940-talet är att general Franco som Spaniens överhuvud lät påbörja forskning som – för att hålla sig väl med nazisterna i Tyskland – skulle visa att spanjorerna minsann var släkt med de gamla germanska visigoterna ("arier") som behärskade Iberiska halvön under 400- till 700-talet. Det ansågs ovärdigt på 1940-talet att tänka på att muslimsk kultur och genetiskt arv hade påverkat landet i 700 år efter visigoternas tid. Det påminner alltför mycket om den raslära som samtidigt härskade även i Sverige under Herman Lundborgs "forskning" i mellankrigstiden. Detta kapitel har förstas tonats ned i Spanien i dessa dagar.

Ibericogrisen

Även om Jamón Ibérico de Bellota (ekollon) inte produceras i själva Fuengirola tar denna andalusiska specialitet en stor plats för oss svenskar och räknas som en lokal läckerhet. Under 700 år var gris av religiösa skäl som bekant "non grata" och förde en undanskymd tillvaro i ekskogarna. Produkten har likväl inte funnits i någon stor skala så länge och på 1950-talet gick produktionen tillbaka till förmån för ljusa grisar som växer betydligt snabbare och ger mer kött i förhållande till insatserna. Ibericogrisen är resultatet av modern produktutveckling och marknadsföring.

Grisen som särskiljer sig med mörk hud och svarta klövar (*pata negra* betyder svart fot/hov/ben) har sina huvudsakliga anlag från Afrika och den nämns redan på 1600-talet. Den har anpassat sig väl till det heta klimatet på sydvästra iberiska halvön (Europas varmaste!). Ibericogrisens framgång på den mänskliga taffeln beror kort sagt på den stora mängd fett som är insprängt i köttet. Efter att grisen har bökat frigående under uppväxten får den de sista tre månaderna före slakt äta enbart ekollon och örter. Detta förhöjer smaken på köttet och man kan jämföra med produktionen av USA-beef och kobe-kött från Japan.

Liksom andra grisar tillbringar ibericogrisen dagen med att böka och äta

Utöver skinkan som kan fås överallt (och som kan kosta hur mycket som helst) kan nämnas andra slaktdelar som vi inte har i Sverige, t ex *secreto*, vilket är en ca 1 cm tjock slaktdel från nacken/skuldran, liksom *presa* och *pluma*, som man hittar ibland hos slaktaren. Det är svårt att förstå vilken del som är vilken om man inte är slaktare. Ibland undrar man om experterna vet själva, men om det är ibericogris är det alltid mycket smakrikt och mört. Tillverkningen av den saltade och torkade skinkan – jamón – är noga kontrollerad och flera dokumenterade kvalitetsnivåer finns.

Utvecklingen från 1950-talet

Efter att Fuengirola fått sin egen borgmästare 1954 började inriktningen på turismen. Järnvägstrafiken återupptas med en rälsbuss och man förvärvar en lastbil för sophämtning och gatubelysning sätts upp på Plaza och gatorna Moreno Jaime och Cervantes. Man agerar på mässor runt om i Europa för att locka folk att investera i hotell och att turista här.

Fiskaren A. Ariza öppnade 1958 det första matstället med friterad fisk – "Freiduria" på Calle Moreno Jaime. Som syns på bilden från detta år är det många småhus längs stranden som ursprungligen beboddes av fiskare.

I början av 1960-talet var invånarantalet ca 8.000 personer, men intresset från främst Sverige och Finland liksom Storbritannien ledde till att Fuengirola utvecklades snabbt. Den svenska skolan startade 1969. Kommunen tog vara på lokala traditioner och etablerade särskilda festdagar. På festplatsen Feria-platsen har ett antal föreningar uppfört klubblokaler som används vid dessa tillfällen. Feria-platsen håller även Sydspaniens största marknader; på tisdagar kläder och grönsaker, på lördagar loppmarknad. En del husbilister brukar stå här – lite obekvämt, men det är gratis.

Nya hamnen

Den i särklass mest omfattande och kostsamma anläggning som kommunen företagit sig är utan tvekan den stora hamnen. Redan 1935 hade det tagits initiativ för att bygga en ordentlig hamn för alla fiskarna i Fuengirola. Det småskaliga och primitiva fisket med små nät och båtar som skulle dras upp på stranden varje dag var arbetsamt och hade dålig lönsamhet. Arbetet fick avbrytas innan första vågbrytaren var klar pga inbördeskrigets utbrott 1936.

Under Clemente Díaz Ruiz (borgmästare 1956-79) återupptogs 1957 det mödosamma arbetet att projektera hamnen genom alla instanser men slutligen kunde förberedelserna börja med sonderande vågbrytare 1968. Man hade lierat sig med Algeciras hamnkonsortium och 1971 var hamnanläggningen klar.

I början av 1970-talet

Först 1973 kunde pga ekonomiska svårigheter arbetet med yachthamnen (Puerto Deportivo) påbörjas på den del som reserverats för detta. Byggandet av pontoner, kommersiella lokaler båtvarv, parkeringsplatser utfördes av bolaget Auxini. Club Nautico etablerades 1978 och 1982 kunde Marinan invigas officiellt. Fisket har gått tillbaka som i alla andra europeiska fiskelägen, men försörjer fortfarande en del av de lokala fiskrestaurangerna.

Andalusien idag

Andalusiens kust sträcker sig från Portugals gräns och 275 km öster om Malaga till ökenklimatsområdena vid Murcia. Det är Spaniens största autonoma region (självstyrande län) med över åtta miljoner invånare och Sevilla vid Guadalquivir är huvudstad. Tio miljoner turister besöker årligen regionen – främst kusten förstås. I Fuengirola bor ca 72.000 invånare, varav 25% inte är födda i Spanien.

Källor:

Eng Wikipedia

Mueso di Malaga

Officiell turistinfo Fuengirola

"Fuengirola – de pueblo a ciudad", C D Riaz

"Spanien – en färd genom historien",

Thomas Gustafsson

Dec -2016

Peter Andersson

Floden och borgen idag. Till vänster ligger köpcentrumet Miramar och ett av de många nya bostadsområdena.

Söder om borgen ligger det gamla området där bl a romarna hade sina bosättningar. Murarna kan ses än idag, men av hamnanläggningar har man ännu inte funnit några spår.

